

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ “สังคมอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน” (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้หรือรู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรมสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งตรงกับนโยบายกรมอาชีวศึกษาที่กล่าวว่า กรมอาชีวศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จึงได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ของกรมอาชีวศึกษา ข้อ 6 ว่าด้วยการสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพพลานามัย การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และกำหนดมาตรการให้มีการบูรณาการกิจกรรมเหล่านี้ไว้ในกระบวนการเรียนการสอนและให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ (กรมอาชีวศึกษา, 2541, หน้า 13) การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลย จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะถึงแม้จะมีการวางแผนหรือมีหลักสูตรที่ดีเลิศก็ไม่สามารถทดแทนกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียนได้สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกัน การเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย ความปลอดภัย ด้วยการเตรียมการสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยความปลอดภัยและอื่น ๆ ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่จนเกิดบรรยากาศที่ดีอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาแล้วส่งผลต่อความรู้สึกรักของบุคคลและส่งเสริมในกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้เรียนเป็นอย่างมาก สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่ดีจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เติบโตหรือพัฒนาการในทุกด้านของผู้เรียนสภาพแวดล้อมที่สำคัญเริ่มต้นจากการจัดหาพื้นที่บริเวณและขนาด ได้อย่างมีคุณภาพหรือจุดที่ตั้งได้อย่างเหมาะสม จากนั้นจึงเป็นการจัดพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกทางกายภาพทั้งหมด ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียนได้ดีตลอดก็คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี สถานศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่ดีมีสถานะเหมาะสมแล้วย่อมจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนในด้านการเรียนรู้และต่อความเจริญหรือพัฒนาการบุคลากรในสถานศึกษา เช่น สุขภาพอนามัยของผู้เรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้นได้ จึงเห็นได้ว่าการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาอย่างแนบแน่น เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาจะส่งผลกระทบต่อออกมาในแนวทางที่ดี ในทางกลับกันหากสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีสิ่งที่จะไปกระทบและผลของการกระทบก็จะออกมาไม่ดี เช่นกันไม่ว่าจะเป็น ครู เจ้าหน้าที่หรือนักศึกษาเอง ก็ต้องมีหน้าที่ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหน้าที่กฎหมายกำหนด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ในหมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา 69 ทั้งนี้ตามหน้าที่กฎหมายกำหนดนอกจากใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 , หน้า 12) ได้กล่าวไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 ความว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งในมาตรา 2 ระบุว่าสถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมสถานศึกษาที่ดีมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพัฒนาการ ทักษะคิด ค่านิยมและสติปัญญาของผู้เรียน สถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้มีความภาคภูมิใจต่อสถาบันและทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดถึงความตระหนักในความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์ทรัพยากรหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีความสนใจในการศึกษาวิชาชีพได้ฝึกอบรมตามความถนัดและความสามารถอย่างทั่วถึง โดยเท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปประกอบอาชีพพร้อมกับการก้าวไปสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ต่อไป การดำเนินการจะประสบผลสำเร็จ

ได้ก็ด้วยปัจจัยของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่จะส่งเสริมกระบวนการศึกษาวิชาชีพและการดำเนินงานในองค์กรให้เกิดอย่างมีประสิทธิภาพ

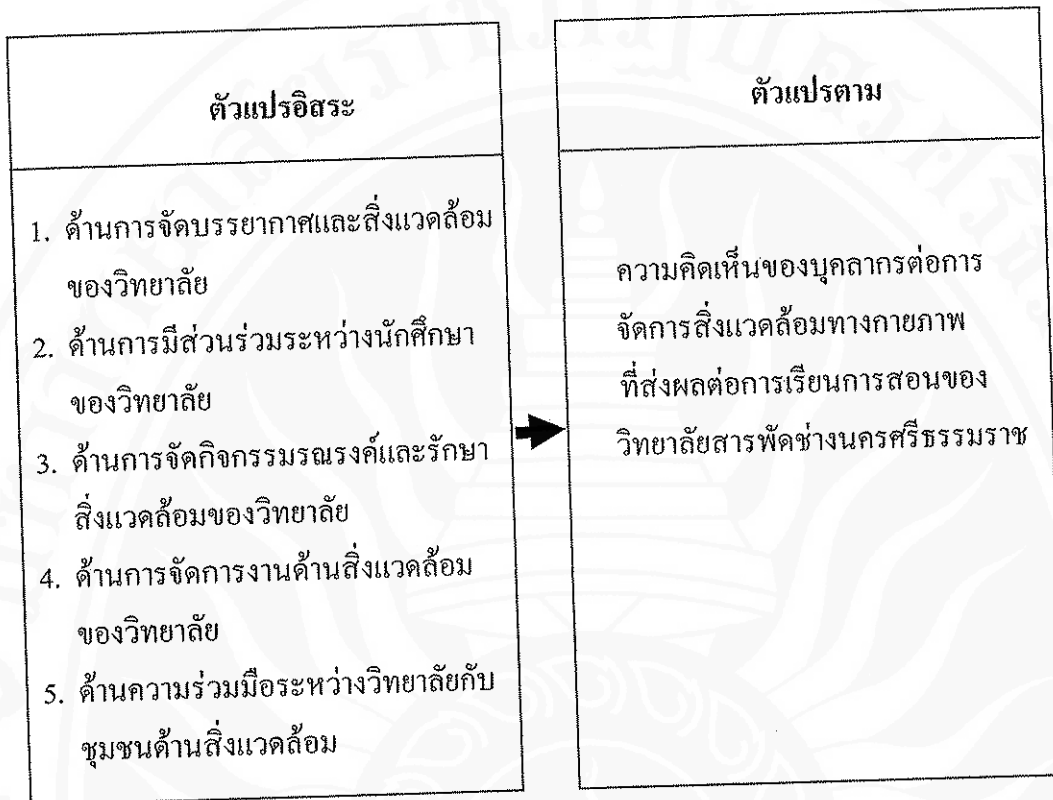
จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่ครูผู้สอนที่วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชสนใจที่จะศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมว่าส่งผลอย่างไรต่อการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชซึ่งต้องการศึกษาถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช และแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช และผลการวิจัยครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชและนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้จัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในงานวิจัย โดยมีการศึกษาข้อมูลจากครู เจ้าหน้าที่ นักศึกษาหลักสูตรปวช. ปวส. และนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ดังปรากฏในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช โดยศึกษาเฉพาะครู เจ้าหน้าที่ นักศึกษาหลักสูตรปวช. ปวส. และนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นในวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยครู จำนวน 50 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 22 คน นักศึกษาหลักสูตรปวช. จำนวน 870 คน นักศึกษาหลักสูตรปวส. จำนวน 58 คน และนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นจำนวน 70 คน ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2551 ของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช รวมประชากรทั้งสิ้น 1,070 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู เจ้าหน้าที่ นักศึกษาหลักสูตรปวช. ปวส. และนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชที่ศึกษาในปีการศึกษา 2551 ซึ่งได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544, หน้า 139) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 387 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 41 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 18 คน นักศึกษาหลักสูตรปวช. จำนวน 253 คน นักศึกษาหลักสูตรปวส. จำนวน 16 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีพระยะสัน จำนวน 59 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- ด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย
- ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาของวิทยาลัย
- ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย
- ด้านการจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย
- ด้านความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การวางแผน การจัดสรรการใช้ทรัพยากรรวมถึง การดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาที่จะมาสนับสนุนต่อการเรียนการสอนในวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาของวิทยาลัย ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย ด้านการจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัย ด้านความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอันได้แก่ สถานที่บริเวณของสถานศึกษา ต้นไม้ ถนน สาธารณูปโภค อาคารเรียนและอาคารประกอบการความปลอดภัย วัสดุครุภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องและการส่งเสริมการเรียนการสอน

3. การเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

4. บุคลากร หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือศึกษาอยู่ภายในวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเป็นแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชและนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้จัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชให้เหมาะสมยิ่งขึ้น